

บุปห้องเรียน

Take Peek at a Classroom Corner

ฉัตรวรรณ์ ลัญจวรรณะกร

สอนอ่านสะกดคำด้วยสื่อทำมือ

Teaching Reading Phonics by Using Handmade Materials

สื่อการเรียนการสอนถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายความรู้ความเข้าใจของนักเรียน ให้ชัดเจน ช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม สร้างแรงจูงใจ รวมถึงเพิ่มความคิดเห็นในการเรียนรู้ เนื่องด้วยสื่อการเรียนการสอนมีการใช้ข้อความ ภาพ ลี อาจารมูลภาพเคลื่อนไหว และเสียง ซึ่งช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และทำให้ผู้เรียนเห็นรายละเอียด จำเนื้อหาที่ถ่ายทอด ผ่านภาพได้มากกว่าการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะข้อความเพียงอย่างเดียว

การเรียนการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาตอนต้นมุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านออกเสียงได้ เพื่อที่จะใช้ความสามารถดังกล่าวในการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ ในการเรียนในระดับที่สูงขึ้นไป รวมถึงสามารถใช้ทักษะอ่านเขียนเพื่อตอบสนองความต้องการในการเป็นผู้รับและ ผู้ส่งสารที่มีคุณภาพ เด็กที่มีพัฒนาการอ่านเขียนที่ดีย่อมมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จใน การเรียนรู้ในอนาคตได้มากกว่าเด็กที่อ่านไม่ออกเขียนไม่คล่อง

การจัดการเรียนการสอนอ่านและเขียนสะกดคำให้เกิดประสิทธิผลนั้นจำเป็นที่จะต้องใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมที่นักเรียนสามารถดึงกล่องใส่ตัวอักษรที่ต้องการใช้ในช่วงที่เริ่มเรียนอ่านเขียนอย่างเป็นระบบ เริ่มเรียนรู้โครงสร้างทางภาษาซึ่งต้องถ่ายทอดเนื้อหาให้ค่อนข้างเป็นรูปธรรม การเลือกใช้สื่อจึงต้องคำนึงถึงลักษณะของสื่อที่เหมาะสมกับระดับ อายุและความสนใจของนักเรียน ซึ่งเด็กในระดับประถมศึกษาตอนต้นมีความสนใจในภาพที่มีรายละเอียดน้อย สีสันสดใสสวยงาม มีข้อความประกอบเท่าที่จำเป็น จึงจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ดี อย่างไรก็ตาม การใช้สื่อเพื่อช่วยในการสอนอ่านเขียนเป็นเรื่องที่จำเป็นของครูประถมศึกษา ไม่เฉพาะแต่ครูผู้สอนภาษาไทย แต่ไม่ว่าจะเป็นครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดก็ตาม ต่างสามารถที่จะใช้สื่อเพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับ การพัฒนาทักษะการอ่านเขียนผ่านการเรียนรู้ เนื้อหาในกลุ่มสาระของตนได้ทั้งล้วน โดยครูสามารถสร้างสื่อขึ้นเพื่อนำเสนอสาระการเรียนรู้ แก่นักเรียน หรือครูอาจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่ออย่าง ๆ ในลักษณะสื่อมือ ซึ่งช่วยให้

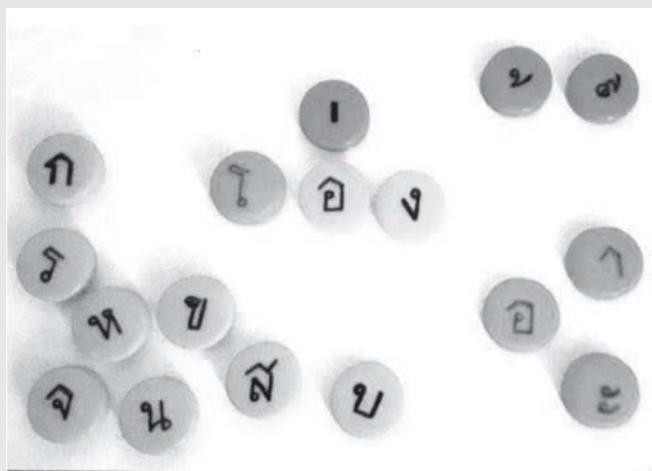
นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนุกสนาน และเกิดความเข้าใจ ต่อเนื้อหาได้ดีขึ้นอีกด้วย

สื่อการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้มีหลายลักษณะ ในที่นี้ขอนำเสนอลีบบางประเภทที่ครูสามารถผลิตได้ด้วยตนเองโดยใช้วัสดุที่หาได้ง่าย ใช้เวลาไม่มาก ในการผลิต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. สื่อตัวอักษรสร้างคำ

สื่อตัวอักษรสร้างคำเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับการเขียนໂโยงรูป-เสียงพยัญชนะและสรระ และสามารถสร้างคำจากตัวอักษรต่าง ๆ และฝึกอ่านคำได้

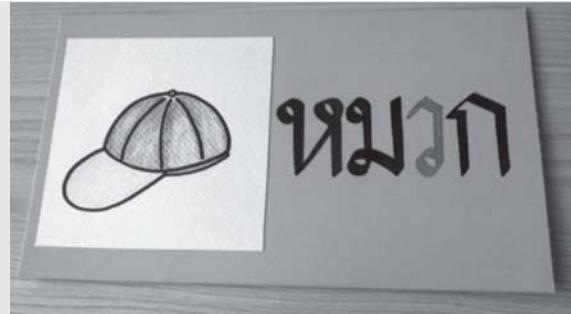
วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ได้แก่ ฝาขวดน้ำพลาสติกสีต่าง ๆ และปากกาเคมี โดยครูเขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ลงในฝาขวดที่มีสีต่างกัน พยัญชนะ อาจใช้ฝาสีเขียวอ่อน สระใช้ฝาสีฟ้า และรูปวรรณยุกต์ใช้ฝาสีอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน เพื่อให้นักเรียนเห็นความแตกต่าง และเป็นการแนะนำง่ายๆ (cuing) ช่วยให้นักเรียนจดจำรูปประกอบต่าง ๆ ในคำได้ดี

แผนภาพ 1 สื่อตัวอักษรสร้างคำ

2. บัตรคำประกอบภาพ

บัตรคำประกอบภาพเป็นสื่อพื้นฐานในการสอน ประกอบด้วยคำศัพท์และภาพประกอบ ในการเขียนคำศัพท์ ครูควรใช้สีของปากกาที่แตกต่างกันระหว่างสีของพยัญชนะและสระ เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้รูปแบบของคำ รู้ว่าคำประกอบด้วยพยัญชนะและสระ และสามารถจดจำรูปคำได้ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ได้แก่ กระดาษแข็งสีอ่อน และภาพประกอบคำ

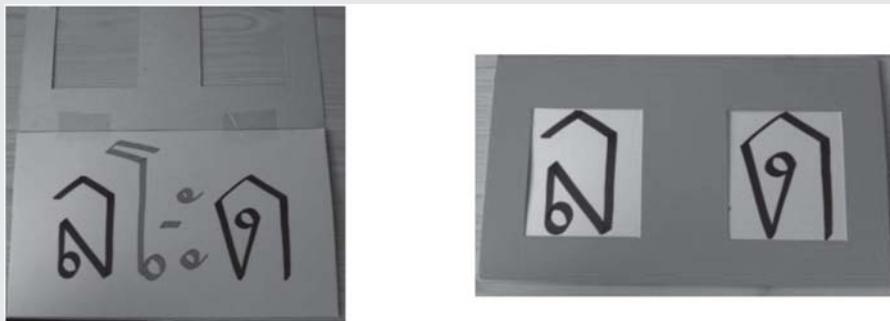

แผนภาพ 2 บัตรคำประกอบภาพ

3. บัตรคำสารลดรูป

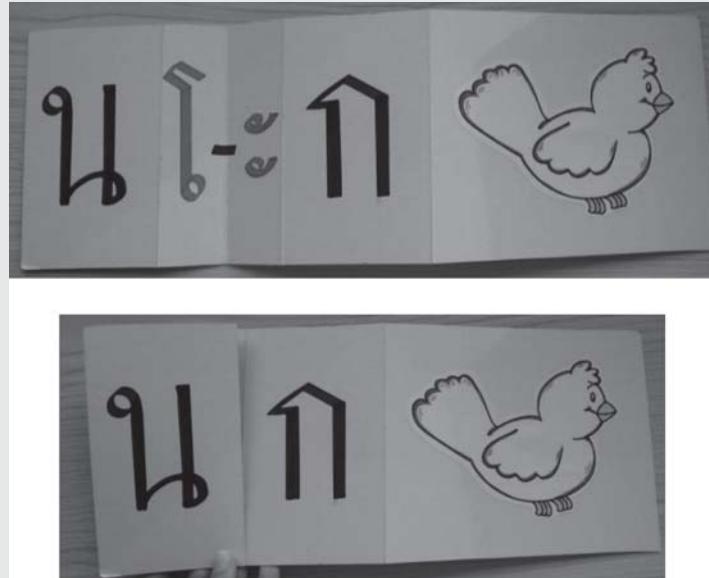
คำที่ประสมด้วยสารลดรูป เช่น คำว่า พร (พ อ อ ร) คำว่า ลด (ล โว ด) เป็นต้น เป็นคำที่นักเรียนในระดับประถมศึกษามักจะสกัดไม่ถูกต้อง เนื่องจากเป็นคำที่ไม่ปรากฏในสารในคำ นักเรียนจึงเข้าใจว่าไม่มีการประสมกับสาร เมื่อสกัดนักเรียนจะสกัดผิด โดยอาจสกัดว่า พ-ร พร และ ล-ด ลด เป็นต้น ดังนั้นการใช้สื่อบัตรคำสารลดรูปจะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ได้แก่ กระดาษแข็งสีอ่อน 2 แผ่น แผ่นล่างเขียนพยัญชนะต้น สาร และตัวสะกด แผ่นบนเขียนตัวสะกดตัวเดียว โดยมีส่วนของกระดาษระหว่างพยัญชนะต้นและตัวสะกดปิดสารที่อยู่บนกระดาษแผ่นล่างไว้ เมื่อนำกระดาษทั้ง 2 แผ่นมาประกอบกัน ครุสามารถนำเสนองานประสมคำนั้นกระดาษแผ่นล่างก่อน จากนั้นพลิกกระดาษแผ่นบนมาปิดทับ จะปรากฏคำที่รูปสารลดท้ายไป ดังภาพ 3

แผนภาพ 3 บัตรคำสารลดรูป

การสอนคำที่มีสารลดรูป อาจผลิตสื่อในอิกลักษณะเป็นบัตรคำแบบพับได้ประกอบภาพดังตัวอย่างในภาพที่ 4

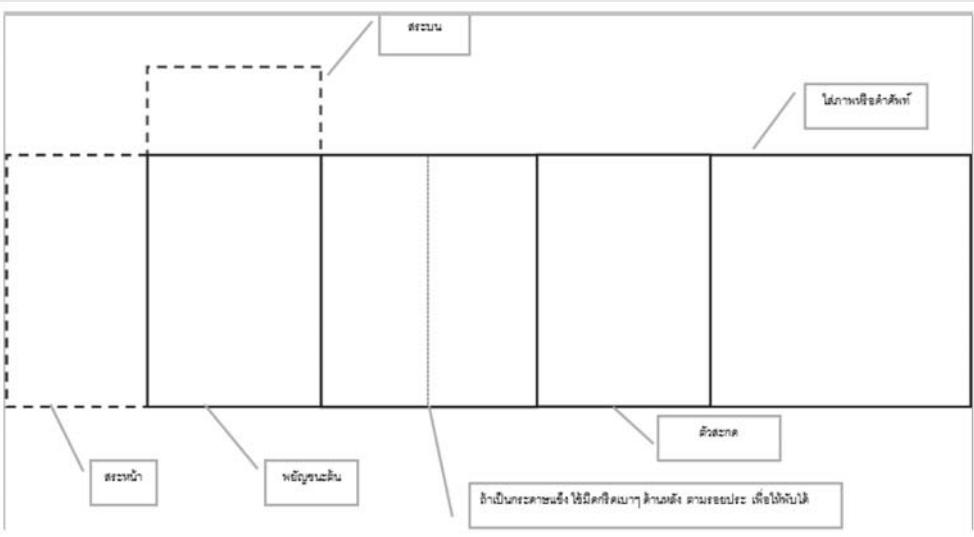

แผนภาพ 4 บัตรคำสระลดรูปแบบพับและมีภาพประกอบ

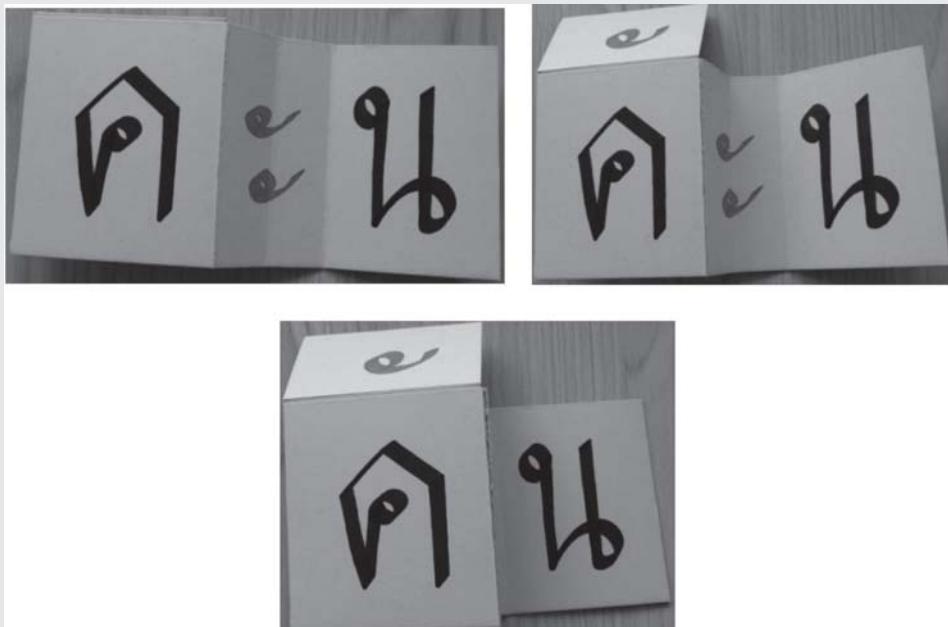
4. บัตรคำสระเปลี่ยนรูป

คำที่ประสมด้วยสระที่มีการเปลี่ยนรูปไปเมื่อมีตัวสะกดเป็นคำอีกประเภทที่นักเรียนมีความลับสนในการสะกดและประสมคำ เช่น คำว่า เห็ด (ห เอะ ด เห็ด) สระเอะ เปลี่ยนรูปโดย ห หายไป และมีไม่ได้คูปfragrantอุ่นพยัญชนะดันแทน ทำให้นักเรียนล่วนหนึ่งที่ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเปลี่ยนรูปของสระไม่สามารถสะกดคำและอ่านออกเสียงคำลักษณะนี้ไม่ถูกต้อง หรืออ่านไม่ได้เมื่อพับคำที่ประสมด้วยสระและตัวสะกดในลักษณะดังกล่าว ดังนั้นการใช้สื่อบัตรคำสระเปลี่ยนรูปจะช่วยให้นักเรียนประสมศึกษาเข้าใจและอ่านออกเสียงคำได้ถูกต้อง

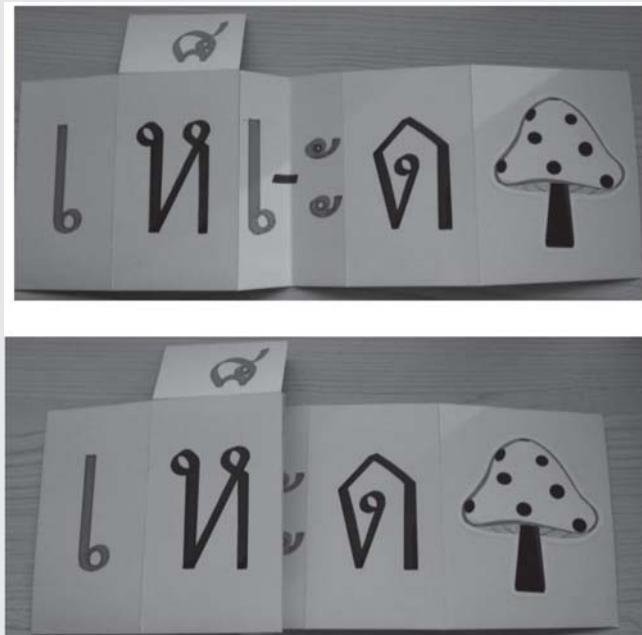
วัสดุอุปกรณ์ในการผลิต ได้แก่ กระดาษแข็งสีอ่อนรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า แบ่งช่องกระดาษออกเป็นช่องสระหน้า ช่องพยัญชนะต้น ช่องสระที่เป็นรูปสระเดิม ช่องตัวสะกด เหนือช่องพยัญชนะต้น ให้ติดแผ่นกระดาษหรือขยายแบบกระดาษเพื่อสำหรับสะอิ (กรณีเปลี่ยนรูปจากสระเอօ) ไม่ได้คู้ (กรณีเปลี่ยนรูปจากสระเอօ) เป็นต้น จากนั้นเขียนพยัญชนะ สระ ลงในแต่ละช่องที่ระบุไว้ แล้วพับตามรอยประ ดังภาพ 5 จะได้บัตรคำสำหรับการสอนสะกดคำที่ทีสระเปลี่ยนรูป

แผนภาพ 5 แบบการสร้างบัตรคำสระเปลี่ยนรูป

แผนภาพที่ 6 บัตรคำสระเปลี่ยนรูป สระอะ

แผนภาพ 7 บัตรคำสระเปลี่ยนรูป สระເຂະ

บัตรคำดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ บัตรคำประกอบภาพ บัตรคำสระลดรูป บัตรคำสระเปลี่ยนรูป เป็นสื่อการสอนอ่านที่รองศาสตราจารย์ปิตินันธ์ สุทธิสาร ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนภาษาไทยทั้งยังเป็นกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดภาษาพาที ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้คิดคันธุรูปแบบของสื่อเพื่อใช้ในการสอนหรือซ้อมเสริมการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาไว้ ชึงครูประถมศึกษาสามารถนำไปเป็นตัวอย่างในการสร้างสื่อเมือที่ผลิตได้ ไม่ยากและดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้

นอกจากนี้ยังมีสื่อเพื่อใช้สำหรับสอนอ่านอีกหลายลักษณะซึ่งกับวัตถุประสงค์การสอนอ่าน ที่ครูกำหนด เช่น ลูกเต่าอ่านคำหรือลูกเต่าเรียงประโยค สามารถใช้เพื่อสอนลักษณะอ่านคำ รวมถึงใช้ในการสอนเขียนประโยคโดยฝึกเรียงคำบนลูกเต่าที่ทอยได้ให้เป็นประโยคหรือเรื่องราวที่ถูกต้อง

แผนภาพ 8 ลูกเต๋าคำศัพท์

5. โดมิโนคำศัพท์

โดยมีโน่นคำคัพท์เป็นสื่อที่สามารถใช้เพื่อสอนอ่านสะกดคำหรือใช้เพื่อเรียนรู้คำคัพท์ได้ดี โดยให้นักเรียนต่อคำคัพท์ให้ตรงกับภาพที่อยู่บนโน้มโน้นตัวอื่น ซึ่งลักษณะนี้เป็นการใช้ภาพช่วยชี้แนะในการให้เด็กคิดเดาคำที่อ่านไม่ได้ แต่สามารถต่อโน้มโน้นได้จากการดูภาพ

วัสดุอุปกรณ์ในการผลิต ได้แก่ กระดาษที่ใช้ในการวาดภาพและเขียนคำพิพากษา กระดาษฟิล์มรับสีต่าง ๆ ใช้เป็นฐานรองเพื่อความแข็งแรงของตัวโดยมิโน*

(*หมายเหตุ ครุครวใช้เพียงการผ้าห่มรอบ ๆ ขอบของตัวโน้ตโน้ตโน้ตเพื่อลดเหลี่ยมคอมของโน้ตโน้ต)

แผนภาพ 9 โดมิโนคำศัพท์

สื่อการสอนอ่านในลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นต่างเป็นสื่อที่มีลักษณะที่นักเรียนสามารถจับต้อง สัมผัสได้ นักเรียนใช้สื่อได้ด้วยตนเองตามที่ต้องการ มีลีสันและการใช้ลิงชี้แนง (cueing) ที่ช่วยในการสังเกต เรียนรู้ ทำความเข้าใจ และช่วยให้จดจำได้ดี เพาะะจะนั่นครูสามารถสร้างสรรค์สื่อ การเรียนการสอนที่ครูผลิตขึ้นเองในลักษณะต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาหรืออาจปรับประยุกต์ให้มีรูปแบบต่าง ๆ ที่นำเสนอและสอดคล้องกับทักษะการอ่านที่ต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนได้ซึ่งครูอาจหาแนวทางในการสร้างสื่อได้จากแหล่งทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ดังนี้

- 1) เพจ Tools For Educators จากเว็บไซต์ <http://www.toolsforeducators.com>
- 2) เพจ Pinterest จากเว็บไซต์ <https://www.pinterest.com>
- 3) เพจ clker free clipart จากเว็บไซต์ <http://www.clker.com> เป็นต้น

นอกจากครูจะเป็นผู้ผลิตสื่อการสอนอ่านต่าง ๆ เองแล้ว ยังสามารถให้นักเรียนได้มีโอกาสสร้างสื่อการเรียนรู้ง่าย ๆ ด้วยตนเองได้ นอกจากนักเรียนจะได้เรียนรู้การอ่านสะกดคำแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน และจดจำเนื้อหาความรู้ได้ดีขึ้นจากการลงมือทำอีกด้วย

ผู้เขียน

อาจารย์ ดร.ฉัตรวรรณ์ ลัญฉวรรณธนกร สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล: mchatrawan@yahoo.com